

FOTO BREIDBANK

Veranderende buurt

De stad Amsterdam ontwikkelt zich voortdurend. Zo ook het Westerdokseiland en de Haarlemmerhouttuinen. Tegen de veranderingen aldaar is in het verleden vaak geprotesteerd, met wisselend succes.

DOOR TRUDY FRANCK

Hoofdredacteur van het online magazine *Westerdok Journaal*, de onlangs overleden Ada van Ree, streed onvermoeibaar tegen de plannen voor het Westerdokseiland. Vooral het vrije uitzicht over het IJ moest behouden blijven, en hetzelfde gold voor het Koloniaal Etablissement, oorspronkelijk een gebouw voor keuring en opslag van gouvernementsgoederen (koloniale waren) en later voor de Rijkspolitie te water. Ondanks alle protesten is het Westerdokseiland onherkenbaar veranderd: het Koloniaal Etablissement werd gesloopt, er kwam een nieuw paleis van justitie, een jachthaven en de spectaculaire woon- en werkbuilt IJDock. Het zicht op het IJ werd teruggebracht tot wat doorkijkjes. Op de Westerdokseiland kwamen woningen en bedrijffjes. De bewoners van het Bickersseiland en de Zandhoek zijn hun vrije uitzicht op het IJ grotendeels kwijt.

FOTO TRUDY FRANCK

Eeuwen eerder werd, door de aanleg van de Westelijke eilanden, de Haarlemmerbuurt al van het IJ afgesloten. En halverwege de negentiende eeuw werd de hele wijk door de komst van het spoor 'doormidden gesneden'. In de jaren zestig van de twintigste eeuw was er een serieus plan om alle grachten te dempen en de Jordaan helemaal af te breken. Dat plan is gelukkig van tafel geveegd. In de jaren zeventig streden bewoners onder aanvoering van Rie Rijmers en ome Joop Beau, met leuzen als 'Blijf uit onze Buurt', met succes tegen afbraak op het Bickersseiland.

Jaren zeventig-nieuwbouw

In diezelfde periode hadden de bewoners van de Haarlemmerhouttuinen echter minder geluk. De oude woningen die daar stonden waren slecht onderhouden. Bovendien waren Haarlemmerstraat en -dijk veel te smal voor het toenemende verkeer. De hele buurt werd daarom afgebroken, langs het spoor werd een (snel) weg aangelegd en de Nieuwe Houttuinen werden gebouwd. Alleen de Haarlemmerstraat en -dijk zelf bleven ongemoeid. Het Haarlemmerplein werd deels een open plek (pas in deze eeuw is het weer echt een plein geworden) en de Droogbak gaat nu schuil achter de jaren-zeventig-nieuwbouw van de Nieuwe Westerdokstraat.

Het wooncomfort is ongetwijfeld verbeterd. Maar waar nu die (snel)weg is, was ooit de Westerdokstraat, een straat met woningen, stallen van Van Gendt & Loos en statige negentiende-eeuwse kapiteinswoningen. Mijn grootmoeder woonde in zo'n prachtig pand, op nummer 24. Nu is op die plek een bushalte. Oorspronkelijk waren de kapiteinswoningen bedoeld voor een gezin

met personeel. Beneden was de personeelsingang en boven de ingang voor familie en bezoek. Maar tijdens de crisis van de jaren dertig werden alle verdiepingen apart verhuurd. Mijn grootmoeder woonde op twee hoog, maar haar keuken en wc waren een verdieping lager. Mijn nog thuiswonende oom sliep in het kamertje naast de keuken, waar ooit de dienstbode of kokkin had geslapen. In de grote keuken zat nog een pomp bij de gootsteen, hoewel er allang gewoon water uit de kraan kwam. Om aan te bellen moest je eerst een trap op naar een bordes. In het trapgat hing een mandje aan een katrol. Daarin konden de postbode, bakker en melkboer hun spullen leggen. Het volle mandje werd vervolgens naar boven getakeld. Als kind vond ik vooral dat mandje en die pomp in de keuken fascinerend. Verder dan de keuken en de huiskamer kwam ik meestal niet. Buren zag ik er nauwelijks. Accordeonist en componist Johnny Holshuisen (die zich later John Woodhouse noemde) woonde ook een tijdje in het pand.

Denk om de verf

Vlak voordat de hele buurt afgebroken zou worden maakte mijn grootmoeder een lelijke val, waardoor ze naar het ziekenhuis moest. Toen ze op een brancard de trap af werd gedragen zei ze: "Denk om de verf." Ze kwam niet meer terug, en een paar maanden later stond het pand er niet meer. Tegenwoordig zijn er nog negentiende-eeuwse kapiteinswoningen te vinden op de Westerdokseiland voor het Barentszplein, en op de Zandhoek staat een rij die dateert van nog weer eeuwen eerder. Het zijn nu beschermde gemeente- en rijksmonumenten. ■

Bronnen: *Eveline Brilleman*, Rondom het Westerdok; *Stadsarchief Amsterdam*; *Beeldbank*

FOTO BREIDBANK

Een staaltje van Dutch Design

Het Amsterbankje zorgt voor gezelligheid

FOTO ANKE MANSCHOT

Het Amsterbankje is een ambachtelijk gemaakt inklapbaar bankje dat vastgeklonken kan worden aan een gevel of balkonmuur. Er is ook een Amstertafeltje in de maak. Allebei van Jordanees makelij.

DOOR ANKE MANSCHOT

Precies vijf jaar geleden kwam het Amsterbankje op de markt. Anne-Claire Stuijvenberg (51), woonachtig aan de Palmgracht, kwam op het idee voor dit inklapbare gevelbankje toen ze zelf op zoek was naar een leuk bankje voor op haar stoep. "Tuintanken met enorme fietskettingen eraan of met een bordje met 'privé' erop vind ik niet gezellig. Ik wilde iets positiefs." Via het schoolplein van haar kinderen kwam ze in contact met ontwerper Hugo Timmermans (54), die op de Noordermarkt woont. "Ik heb een tijdloos bankje ontworpen dat zowel past bij een zeventiende-eeuwse grachtenpand als bij een modern, strak huis," vertelt Hugo.

Dutch Design

Vanwege de duurzaamheid viel de keuze op eikenhout uit Nederlandse bossen en duurzaam verzinkt gietijzer, dat eerst uit Hongarije kwam en sinds een jaar uit ons eigen land. Anne-Claire, die haar vaste baan als marketingmanager opzegde, vond een opslagruimte in Amsterdam-Noord. Inmiddels wordt het bankje, dat in drie breedtematen leverbaar is, in heel Nederland geleverd, en soms ook in het buitenland. Café De Eland was de eerste klant. Ik spreek Hugo en Anne-Claire op het Amsterbankje voor Anne-Claire's huis. Hugo woont niet op de begane grond, maar hij heeft wel een gevelbankje, aan zijn balkonmuur. Op de website amsterbankje.nl vind je allerlei voordelen van dit Dutch Designbankje, onder andere dat het onderhoudsvrij is. "Je kunt er gekookte lijn-

olie op doen of het gewoon laten vergrijzen, zoals het bankje waarop wij nu zitten," legt Anne-Claire uit. Er is ook een montage-service, niet inbegrepen bij de prijs. "De meeste klanten kiezen daarvoor." Desgewenst kan er een naam (of meerdere) in het bankje worden gegraveerd. "Bijvoorbeeld als het om een huwelijkscadeau gaat." "Het bankje zorgt voor verbinding met je buren, voor gezelligheid," weet Anne-Claire uit eigen ervaring. "Je kunt het ook zien als een verlengstuk van je huis, en als een investering in je huis," vult Hugo aan.

Borrelhapjes

Het bankje kan omhoog of omlaag worden geklapt, afhankelijk van de hoogte van de ramen. Anne-Claire klapt haar eigen bankje eigenlijk nooit in. Haar stoep is ruim genoeg. "Maar als mensen bijvoorbeeld last hebben van 'vreemdzitters' die allemaal troep achterlaten, is het handig dat het bankje inklapbaar is."

Het duo heeft ook nog een nieuwtje. "Hugo heeft een rond tafeltje ontworpen dat aan de bank kan worden vastgeklemd, precies waar jij dat wilt. Het komt met twee à drie maanden op de markt," belooft Anne-Claire. "Er passen makkelijk twee borden op. Of een paar glazen wijn met wat borrelhapjes," lacht Hugo. ■

www.amsterbankje.nl

FOTO TRUDY FRANCK